

Vertrouwenspersonen in de jeugdhulp

“SAMEN FISHSTICKS BAKKEN EN BRIEVEN VAN DE JEUGDRECHTER ONTCIJFEREN”

Tekst Liesbeth Van Braeckel | Foto Bob Van Mol

Elke jongere die ondersteuning krijgt vanuit de jeugdhulp heeft recht op een vertrouwenspersoon. Iemand die een luisterend oor biedt, in vertrouwen met je praat, voor jou kan opkomen... Kortom: een ondersteuningsfiguur door dik en dun.

Jongeren in de jeugdhulp hebben het recht goed omringd te worden. Dat betekent: kunnen terugvallen op mensen die je vertrouwt en bij wie je op je gemak voelt. En dat zeker op moeilijke momenten, zoals wanneer je naar de jeugdrechtsbank moet. Dan kan het wel eens moeilijk zijn om uit je woorden te komen. Een vertrouwenspersoon kan je op dat moment helpen om te verwoorden wat je wil zeggen. Maar gewoon leuke dingen doen samen kan natuurlijk ook.

Een jongere die een vertrouwenspersoon wil, maar niet meteen iemand vindt, kan bij zijn hulpverleners terecht. Lukt het ook daar niet om een match te vinden, dan kan een jongere bij Lus vzw terecht. Zij gaan dan op zoek naar een vrijwilliger. Skrolan Hugens is al vijf jaar aan de slag bij Lus.

Skrolan Hugens, Lus vzw: “Het project vertrouwenspersonen in de jeugdhulp loopt sinds 2017 en ik ben er van bij het begin bij betrokken. Het ligt bij decreet vast dat jongeren in de jeugdhulp recht hebben op een vertrouwenspersoon. Heel weinig kinderen en jongeren doen dat, en het recht erop is ook weinig gekend. We hebben onderzocht waar het schortte. Blijkbaar ontbreekt vaak een klein steuntje in de rug: iemand die met hen mee op zoek gaat naar een vertrouwenspersoon.”

NIET ‘ALTIJD EN VOOR ALTIJD’

En dat is exact wat ze bij Lus vzw doen: samen met de jongere op zoek gaan naar een vertrouwenspersoon en helpen om de

vraag te formuleren. “Die vertrouwenspersoon kan al in hun netwerk aanwezig zijn. Als dat niet het geval is, kan een vrijwilliger van Lus die rol opnemen”, legt Skrolan uit. “Veel jongeren hebben in hun kindertijd breuken met hun netwerk ervaren. Voor hen is het moeilijk om iemand te vinden in de familie of dichte omgeving. Soms maakt de vraagstelling het ook moeilijk. Een meisje vroeg een leerkracht als vertrouwenspersoon als volgt: ‘Ik zou graag iemand hebben die er altijd en voor altijd voor mij is als ik een luisterend oor nodig heb.’ Het is begrijpelijk dat mensen met een druk leven zich daardoor overweldigd voelen en nee zeggen. Ze hebben het idee dat ze niet aan de hoge verwachtingen kunnen voldoen. Daarom helpen we de jongeren om de vraag geloofwaardig te formuleren en te stellen. Vaak komen er dan wel positieve antwoorden uit, zeker als ze horen dat wij bij Lus ook ondersteuning kunnen bieden voor vertrouwenspersonen die zelf een luisterend oor nodig hebben.”

Wie zijn die vertrouwenspersonen dan? “Vaak zijn het leerkrachten”, vertelt Skrolan, “maar ook ex-begeleiders uit de jeugdhulp, of een moeder van een

SKROLAN HUGENS,
MEDEWERKER VAN VZW LUS:

“Weinig jongeren in de jeugdzorg weten dat ze recht hebben op een vertrouwenspersoon. Wij gaan met hen op zoek.”

ouders recht hebben op een vertrouwenspersoon om hen bij te staan in hun contacten met de jeugdhulp. Sinds dit jaar kan Lus vzw vijf ouders ondersteunen bij hun zoektocht naar een gepaste vertrouwenspersoon. Om dat beter bekend te maken, start het Departement WVG een campagne. De kernboodschap is: je hoeft dit niet alleen te doen, breng gerust iemand mee die jou kan steunen. De vertrouwenspersoon kan mee luisteren bij gesprekken, helpen vragen stellen, het dossier mee inkijken en afspraken voorbereiden. Het is belangrijk dat ouders die een vertrouwenspersoon meebrengen vooraf goed hun mening en visie over de jeugdhulp met hem of haar delen en goed afspreken wat ze wel en niet verwachten van de vertrouwensrelatie.

En tot slot: ook vertrouwenspersonen zelf hebben wel eens nood aan een klankbord of extra ondersteuning. Ook hier kan Lus iets betekenen. “Samen met de jongere en zijn netwerk kunnen we kijken welke extra ondersteuning er mogelijk is”, aldus Skrolan. “We geven advies, al verwijzen we voor juridische zaken graag door naar vzw Tzitemzo die vragen rond kinder- en jeugdrechten behandelt. Vrijwilligers kunnen zich ook bij ons aanmelden als ze in het begin wat twijfels hebben of ze wel vertrouwenspersoon willen worden. Ze krijgen dan wat intensievere begeleiding. Als ze merken dat wij er als steunende organisatie achter zitten, dan zien ze het engagement vaak wel zitten.”

» Op 14/6 en 15/9 organiseert Lus vzw opnieuw workshops over dit thema. Kijk op www.lusvzw.be voor meer info. Daar vind je ook de podcast *Goed omringd* over vertrouwenspersonen in de jeugdhulp.

vriend of vriendin van de jongere. Ook wel eens een tante uit het pleeggezin waar de jongere heeft verbleven. Die mensen staan wat verder van de jongere af, maar hebben hen vaak wel vrij goed leren kennen.”

Vertrouwen is essentieel om te kunnen groeien en je leven op te bouwen.

KENNIS DELEN

Begin dit jaar organiseerde Lus vzw een workshop voor medewerkers van jeugdhulporganisaties om de kennis die ze opdeden rond de zoektocht naar een vertrouwenspersoon te delen. Hoe kan je als hulpverlener dit proces begeleiden? Hoe kan dit beter georganiseerd worden? Wie neemt welke rol op? Waarom is het zo belangrijk? Skrolan: “Hulpverleners zeggen weleens: ‘Ze kunnen ons toch vertrouwen?’ Da’s inderdaad heel belangrijk, want zij zijn de jongere heel nabij. Maar jeugdhulp kan soms heel abrupt stoppen. En op dat moment kan een extern vertrouwenspersoon in het leven van de jongere blijven. Die vertrouwenspersoon is enkel een supporter van het kind, komt nooit in belangenconflict met de organisatie, kent de geschiedenis en het leven van het kind. De vertrouwenspersoon

verwoordt enkel de noden en wensen van het kind. Vertrouwenspersonen hebben geen doelstellingen in het persoonlijke ontwikkelingsplan. Ze zijn gewoon nabij omdat ze de jongere graag zien en creëren een warme plek voor de jongere. Die kan bij hen terecht voor ingewikkeld papierwerk en brieven van de rechtbank, maar ook met heel gewone vragen: ‘Zeg, ik ben fishsticks aan het bakken en die vallen uit elkaar, wat doe ik verkeerd?’ Vaak gaat het gewoon om ‘er zijn’ en niet zozeer om ‘veel doen’. En ook zeker samen leuke dingen beleven, even weg van de miserie.”

NIET ENKEL VOOR JONGEREN, OOK VOOR OUDERS

Twee jaar geleden werd decretaal vastgelegd dat niet enkel jongeren, maar ook